

Cirkulärnr: 2001:8
Diariernr: 2001/0061
P-cirknr: 2001-2:3
Nyckelord: EG/ EU
Handläggare: Kristina Ossmer
Sektion/Enhet: Arbetsgivarpolitiska sektionen
Datum: 2001-01-16
Mottagare: Kommunstyrelsen
Personalfrågor
Rubrik: Europeiska Unionens stadga om de grundläggande rättigheterna

Personalpolitik: 2001-2:3

Nyckelord: EG/EU

Arbetsgivarpolitiska sektionen
Kristina Ossmer

2001-01-16

Kommunstyrelsen
Personalfrågor

Europeiska Unionens stadga om de grundläggande rättigheterna

- sedd ur ett arbetsgivarperspektiv.

För att stärka den enskilda medborgarens möjligheter och därmed råda bot på bristen på enhetlighet i regelsystemet, beslutade unionens stats och regeringschefer vid Europeiska rådets möte i Köln (juni 1999) att en "stadga om grundläggande rättigheter i Europeiska Unionen" skulle utarbetas.

Utvecklingen inom den Europeiska Unionen medför nämligen att allt fler beslut fattas på EU-nivå som rör medborgarnas dagliga liv och därmed påverkar dem.

Dessa rättigheter och friheter har hitintills funnits beskrivna i t.ex olika konventioner som den nationella lagstiftningen måste följa.

En arbetsgrupp som benämns konvent har framlagt och bearbetat olika utkast till det som nu utmynnat i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

I konventet har ingått bl.a. representanter för Europaparlamentet, de nationella parlamenten och regeringarna.

En EU stadga som ska ge garantier om fri- och rättigheter för EU medborgare är en del av resultatet av stats- och regeringschefernas toppmöte i Nice den 7 och 8 december 2000.

I och med stadgan har det tillkommit en text på gemenskapsnivå som sammanfattar de europeiska medborgarnas grundläggande rättigheter och friheter och som därmed t.ex. EG domstolen måste följa.

Kommentar

Stadgan består av sju kapitel och drygt femtio artiklar.

Den innehåller skrivningar som täcker in sådana grundläggande rättigheter som yttrandefrihet, religionsfrihet, rättskipning och förbud mot diskriminering. Även områden som arbetsmarknad och sociala frågor omfattas.

Det har under arbetets gång rått olika uppfattningar om vilken rättslig status stadgan skulle erhålla. En uppfattning var att den ska bli juridiskt bindande och införlivas i EU fördraget, en annan att den ska vara en fristående politisk deklaration. Det är den senare utformningen som nu gäller.

Enighet har rått om att parallella system inte ska skapas på så sätt att EG domstolen i Luxemburg vid en prövning kan komma till en slutsats och domstolen för de mänskliga rättigheterna i Strasbourg till en annan.

Det är svårt med den uppbyggnad av stadgan som nu föreligger att på alla punkter i urvalet finna ett renodlat arbetsgivarbegrepp. Det är därför enklare och mer lätthanterligt att se ämnet ur ett något vidare perspektiv utifrån de gränser som arbetsgivarpolitiska sektionen och förhandlingssektionen sätter för sina verksamhetsområden. Innehållet i de EG direktiv, som ligger inom sektionernas ansvarsområde, är också beaktade.

I några fall är stadgan så utformad att det finns ord som inte kan hänföras till vår arbetsgivarroll, men för att få ett sammanhang är det inte möjligt att ta bort enstaka ord ur texten.

Utdrag ur Europeiska Unionens stadga om de grundläggande rättigheterna

Kapitel I Värdighet

Kapitel II Friheter.

Artikel 12 Mötes –och föreningsfrihet

1. Var och en har rätt till frihet att delta i fredliga sammankomster samt till föreningsfrihet på alla nivåer särskilt på det politiska, fackliga och medborgerliga området, vilket innebär rätten för var och en att bilda och ansluta sig till fackföreningar för att skydda sina intressen.

2. De politiska partierna på unions nivå skall bidra till att unionsmedborgarnas politiska vilja kommer till uttryck.

Artikel 14. Rätt till utbildning

1. Var och en har rätt till utbildning och till tillträde till yrkesutbildning och fortbildning.

Artikel 15. Fritt yrkesval och rätt att arbeta

1. Var och en har rätt att arbeta och utöva ett fritt valt eller accepterat yrke.

2. Varje unionsmedborgare har rätt att söka arbete, arbeta, etablera sig samt tillhandahålla tjänster i varje medlemsstat.

3. De medborgare i tredje land som har tillstånd att arbeta på medlemsstaternas territorium har rätt till samma arbetsvillkor som unionsmedborgarna.

Kapitel III Jämlikhet

Artikel 20. Likhet inför lagen.

Alla människor är lika inför lagen.

Artikel 21. Icke-diskriminering

1. All diskriminering på grund av bland annat kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning skall vara förbjuden.

2. Inom tillämpningsområdet för Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och Fördraget om Europeiska unionen, och utan att det påverkar tillämpningen av någon särskild bestämmelse i de fördragen, skall all diskriminering på grund av nationalitet vara förbjuden

Artikel 23. Jämställdhet mellan kvinnor och män.

Jämställdhet mellan kvinnor och män skall säkerställas på alla områden, inbegripet i fråga om anställning, arbete och lön.

Principen om jämställdhet utgör inget hinder för att behålla eller vidta åtgärder som innebär särskilda förmåner för det underrepresenterade könet.

Artikel 26. Integrering av personer med funktionshinder.

Unionen erkänner och respekterar rätten för personer med funktionshinder att få del av åtgärder som syftar till att säkerställa deras oberoende, sociala och yrkesmässiga integrering och deltagande i samhällslivet.

Kapitel IV. Solidaritet.

Artikel 27. Arbetstagares rätt till information och samråd inom företaget.

Arbetstagarna eller deras representanter skall på lämpliga nivåer garanteras rätt till information och samråd vid lämplig tidpunkt, i de fall och på de villkor som föreskrivs i gemenskapsrätten och i nationell lagstiftning och praxis.

Artikel 28. Förhandlingsrätt och rätt till kollektiva åtgärder.

Arbetstagare och arbetsgivare, eller deras respektive organisationer, har i enlighet med gemenskapsrätten samt nationell lagstiftning och praxis rätt att förhandla och ingå kollektivavtal på lämpliga nivåer och att i händelse av intressekonflikter tillgripa kollektiva åtgärder för att försvara sina intressen inbegripet strejk.

Artikel 30. Skydd mot uppsägning utan saklig grund.

Varje arbetstagare har rätt till skydd mot uppsägning utan saklig grund, i enlighet med gemenskapsrätten samt nationell lagstiftning och praxis.

Artikel 31. Rättvisa arbetsförhållanden.

1. Varje arbetstagare har rätt till hälsosamma, säkra och värdiga arbetsförhållanden.
2. Varje arbetstagare har rätt till en begränsning av den maximala arbetstiden samt till dygns- och veckovila och årlig betald semester.

Artikel 32. Förbud mot barnarbete och skydd av ungdomar i arbetslivet.

Barnarbete är förbjudet. Minimialdern för att ta anställning får inte vara lägre än den ålder vid vilken skolplikten upphör, utan att det påverkar tillämpningen av sådana regler som kan vara mer fördelaktiga för ungdomar och med förbehåll för begränsade undantag.

De ungdomar som har anställning skall åtnjuta arbetsvillkor som är anpassade till deras ålder samt skyddas mot ekonomiskt utnyttjande och mot allt arbete som kan vara till skada för deras säkerhet, deras hälsa, deras fysiska, mentala, moraliska eller sociala utveckling eller äventyra deras utbildning.

Artikel 33. Familjeliv och yrkesliv.

1. Skyddet av familjen på det rättsliga, ekonomiska och sociala planet skall säkerställas.
2. För att kunna förena familjeliv och yrkesliv skall varje arbetstagare ha rätt till skydd mot uppsägning på varje grund som står i samband med moderskap samt rätt till betald mödraledighet och till föräldraledighet efter ett barns födelse eller adoption.

Artikel 34. Social trygghet och socialbidrag.

1. Unionen skall erkänna och respektera rätten till tillgång till social trygghet och sociala förmåner som garanterar skydd i sådana fall som moderskap, sjukdom, olycksfall i arbetet, omsorgsbehov eller ålderdom samt vid arbetslöshet i enlighet med närmare bestämmelser i gemenskapsrätten samt nationell lagstiftning och praxis.
2. Var och en som är bosatt och förflyttar sig lagligt inom unionen har rätt till social trygghet och sociala förmåner i enlighet med gemenskapsrätten samt nationell lagstiftning och praxis.

Artikel 35. Hälsoskydd.

Var och en har rätt till tillgång till förebyggande hälsovård och till medicinsk vård på de villkor som fastställs i nationell lagstiftning och praxis. En hög hälsoskyddsnivå för människor skall säkerställas vid utformning och genomförande av all gemenskapspolitik och alla gemenskapsåtgärder.

Arbetet med stadgan har bedrivits under stor öppenhet och Svenska Kommunförbundet hör till dem som framfört synpunkter under arbetets gång.

Stadgan är att se som ett väsentligt bidrag till den process som pågår inom EU med avsikt att stärka den enskilda EU-medborgarens rättighetsskydd.

Stadgan finns på: http://www.europarl.eu.int/charter/default_sv.htm

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Arbetsgivarpolitiska sektionen

Mona Nettelman

Kristina Ossmer